

Partnership for Good Governance

ევროკავშირის/ევროპის საბჭოს პარტნიორობა კარგი მმართველობისთვის პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული რეგიონული პროექტების შედეგები¹

რას წარმოადგენს პარტნიორობა კარგი მმართველობისთვის?

2014 წელს, ევროკავშირი და ევროპის საბჭო შეთანხმდნენ ევროკავშირის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებთან (სომხეთი, აზერბაიჯანი, საქართველო, მოლდოვას რესპუბლიკა, უკრაინა და ბელარუსი) მიზნობრივი თანამშრომლობის ღონისძიებების განხორციელებაზე, ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის სფეროებში ამ ქვეყნების ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოების მიზნით. პარტნიორობა კარგი მმართველობისთვის პროგრამის ფარგლებში პროექტები ძირითადად დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ და თანადაფინანსებული და განხორციელებულია ევროპის საბჭოს მიერ.

პარტნიორობა კარგი მმართველობისთვის პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული რეგიონული პროექტები ექვსი ქვეყნის წარმომადგენლებს აერთიანებს თანასწორუფლებიანობის საფუძველზე; იგი უპირატესად ფინანსდება ევროკავშირის მიერ და თანადაფინანსებული და განხორციელებულია ევროპის საბჭოს მიერ.

აღმოსავლეთ პარტნიორობის ყველა ქვეყანა, გარდა ბელარუსისა, ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოები არიან.

რეგიონული დიალოგი აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში სასამართლო რეფორმის შესახებ

¹ წარსულში ცნობილი იყო, როგორც ევროპის საბჭოს / ევროკავშირის პროგრამული თანამშრომლობის ჩარჩო სომხეთისთვის, აზერბაიჯანისთვის, საქართველოსთვის, მოლდოვას რესპუბლიკისთვის, უკრაინასა და ბელარუსისთვის.

ამ რეგიონულმა პროექტმა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში მართლმსაჯულების შემდგომი რეფორმისთვის დადებითი დინამიკა შექნა, ამასთან ერთად, წარმომადგენლებს გაულრმავდათ ცოდნა ევროპული სტანდარტების შესახებ. თანასწორუფლებიანმა დიალოგმა გააღრმავა მოსამართლეთა, პროკურორთა და იუსტიციის სამინისტროებისა და ადვოკატთა ასოციაციების წარმომადგენელთა შორის თანამშრომლობა და ხელი შეუწყო ქსელის ჩამოყალიბებას. გამოცდილებების რეგიონულ დონეზე გაზიარების შედეგად, მომზადდა ქვეყნების გამოცდილებებზე დაფუძნებული ანგარიშები, სადაც ასახულ იქნა გამოწვევები, საუკეთესო პრაქტიკა და რეკომენდაციები ეროვნული მართლმსაჯულების რეფორმებისთვის. პროექტისშემდგომმა კვლევამ კეთილსაიმედო შედეგები აჩვენა:

- ▶ რესპოდენტთა 70%-მა გაიღრმავა ცოდნა სასამართლო რეფორმების შესახებ რეგიონულ დონეზე განხორციელებული პროექტის ფარგლებში;
- ▶ რესპოდენტთა 50%-მა მიღებული ცოდნა საკუთარ ქვეყნებში სასამართლო რეფორმებთან დაკავშირებული პოლიტიკის სტრატეგიების ან/და სამართლებრივი ჩარჩოს განახლების მიზნით გამოიყენა;
- ▶ რესპოდენტთა 50%-მა მედიაცია და ელექტრონული მართლმსაჯულების სისტემა ყველაზე აქტუალურ მიმართულებებად მიიჩნია, რომლის შესწავლაც მომავალშიც უნდა გაგრძელდეს. 20%-მა სასამართლო ეთიკა, ქალთა მიერ მართლმსაჯულებაზე წვდომა და უფასო იურიდიული დახმარება დაასახელეს, როგორც სასამართლო რეფორმების დამატებითი პრიორიტეტები, ხოლო 15%-მა პრიორიტეტულ მიმართულებად აღდგენითი მართლმსაჯულება მიიჩნია.

▶ ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე

საკონსტიტუციო მართლმსაჯულების გაძლიერება

ვენეციის კომისიის მიერ განხორციელებულმა ამ პროექტმა საკონსტიტუციო სასამართლოებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავების გზით ხელი შეუწყო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში საკონსტიტუციო პროცესს და კანონმდებლობის გადახედვას, რამაც უზრუნველყო ეროვნული კანონმდებლობისა და პრაქტიკის შესაბამისობა საკონსტიტუციო მართლმსაჯულების ევროპულ სტანდარტებთან. კანონმდებლობის გადახედვა განხორციელდა ხუთ ქვეყანაში, რის შედეგადაც საკონსტიტუციო კანონმდებლობაში გათვალისწინებული იქნა ევროპის საბჭოს მიერ გაცემული რიგი რეკომენდაციები:

- ▶ საქართველოს კანონი საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ და საქართველოს კანონი საკონსტიტუციო სამართალწარმოების შესახებ შესწორებული რედაქციით, რომლებშიც გათვალისწინებული იქნა ვენეციის კომისიის რეკომენდაციები, 2016 წელს შევიდა ძალაში;
- ▶ მოლდოვას რესპუბლიკის საკონსტიტუციო სასამართლომ გამოიტანა გადაწყვეტილება სამთავრობო წარმომადგენლის შესახებ კანონის 27-ე მუხლის კონსტიტუციასთან შესაბამისობის თაობაზე. საკონსულტაციო დასკვნაში გათვალისწინებული იქნა რეკომენდაციების უდიდესი ნაწილი;
- ▶ უკრაინამ საკონსტიტუციო კანონმდებლობაში ევროპის საბჭოს მიერ გაცემული მრავალი რეკომენდაცია გაითვალისწინა.

საკონსტიტუციო სასამართლოების, საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეების ქსელის გაძლიერება, რომლებიც ერთმანეთს ხვდებიან მულტილათერალურ ფორუმებზე საკონსტიტუციო მართლმსაჯულებაში მიმდინარე პროცესების განსახილველად და საკონსტიტუციო სასამართლოს წინაშე არსებული

გამოწვევების გადასაწყვეტად. [CODICES-ს](#) მონაცემთა ბაზა მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს საკონსტიტუციო სასამართლოების დამოუკიდებლობას. იგი წარმოადგენს საკონსტიტუციო სასამართლოების გადაწყვეტილებებში საგარეო და საერთაშორისო სამართლის ნორმების მითითებების შეგროვების ინსტრუმენტის უზრუნველყოფის საშუალებას. 2016 წელს CODICES-ის მონაცემთა ბაზა დაიხვეწა, რამაც გაამარტივა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების საკონსტიტუციო სასამართლოების მიერ აღნიშნულ ბაზაში არსებული სხვა იურისდიქციის გადაწყვეტილებების ხელმისაწვდომობა.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

ძალადობის მსხვერპლი ქალებისათვის მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის გაძლიერება

2018 წლის პროექტის ფარგლებში აღმოსავლეთის პარტნიორობის ქვეყნებში გრძელდება რესურსების შემუშავება იურისტებისათვის და მხარდაჭერის უზრუნველყოფა ევროპის კავშირის სტანდარტებისა და კარგი პრაქტიკის გამოყენებაში ქალთა მიერ მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის მიმართულებით, სადაც ყურადღება გამახვილებულია ძალადობის მსხვერპლ ქალებზე. ერთ-ერთ ამგვარ რესურსს წარმოადგენს ელექტრონული სწავლების კურსი „ქალთა ხელმისაწვდომობა მართლმსაჯულებაზე“, რომელიც შემუშავებული იქნა [ევროპის საბჭოს პროგრამის განათლება ადამიანის უფლებების შესახებ იურისტებისათვის](#) ფარგლებში, აღნიშნული პროგრამა წარმოადგენს ტრენინგის სახელმძღვანელოს მოსამართლეთა და პროკურორთათვის ქალთა მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის შესახებ. იგი განკუთვნილია მოსამართლეთა და ადვოკატთათვის და ეძღვნება მართლმსაჯულების სისტემაში გენდერული ფაქტორების განხილვას, მათ შორის გენდერულ სტერეოტიპებს და ქალთა მიმართ ძალადობას.

ეროვნული იურიდიული სასწავლო ცენტრების გენდერთან დაკავშირებული მასალებით უზრუნველყოფის მიზნით, პროექტის ფარგლებში ითარგმნა მთელი რიგი ევროპის კავშირის სტანდარტები, ანგარიშები და დოკუმენტები ქალთა მიერ მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისა და ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ. ნათარგმნი მასალების მეშვეობით მოხდება მოსამართლეთათვის და პროკურორთათვის განკუთვნილი სასწავლო პროგრამების სრულყოფა და მოხდება მათი ფართოდ გავრცელება იურისტებს შორის მათი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, შესაბამისი სტანდარტებსა და საუკეთესო პრაქტიკასთან დაკავშირებით ქალთა მიერ მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისა და სტამბოლის კონვენციის მიმართულებით. შემუშავებული იქნა და იურისტებს შორის ფართოდ გავრცელდა საინფორმაციო ბიულეტენი სტამბოლის კონვენციის მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის შესახებ, რომლის მიზანსაც წარმოადგენს ცნობიერების ამაღლება მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობასა და ფართოდ გავრცელებულ მოვლენას - ქალთა მიმართ ძალადობას შორის კავშირის შესახებ. რეგიონული კონფერენციის ფარგლებში, რომელიც ძალადობის მსხვერპლი ქალების მიერ მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობას ეძღვნება, განხილული იქნება ამ სფეროში მიღწეული პროგრესი, მათ შორის სტამბოლის კონვენციის რატიფიკაცია და განხორციელება, არსებული გამოწვევების შესახებ გამოცდილებების გაზიარება და შემდგომი ღონისძიებების განსაზღვრა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებისათვის.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

სამოქალაქო ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში

პროექტის ფარგლებში, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვს ქვეყანაში სამოქალაქო საზოგადოებასა და ხელისუფლების ორგანოებს შორის გაღრმავდა თანამშრომლობა რეგიონულ დონეზე, რომლის მიზანსაც წარმოადგენდა არასამთავრობო ორგანიზაციების ფუნქციონირების პირობების გაუმჯობესება, დემოკრატიული გადაწყვეტილებების მიღებაში მათი აქტიური მონაწილეობისათვის მექანიზმების შემუშავება და სამოქალაქო ჩართულობის კულტურის განვითარება. ჩატარდა არსებული კანონმდებლობისა და პოლიტიკის ყოვლისმომცველი კვლევა და ანალიზი², რამაც უზრუნველყო მნიშვნელოვანი პრაქტიკული ცოდნის დაგროვება ხელისუფლებასა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის ურთიერთქმედებისა და კონსულტაციების ყველაზე ეფექტური მექანიზმების შესახებ. შეიქმნა არაოფიციალური ქსელი რეგიონულ დონეზე, რომელიც მიზნად ისახავდა საერთო ან ანალოგიური პრობლემების გადაწყვეტას, როგორც საჯარო ხელისუფლების, ისე არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის ერთობლივი ბერკეტების შესაქმნელად.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და დემოკრატიული მოქალაქეობის მხარდაჭერა

ამ პროექტმა, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების ეროვნული განათლების სისტემებში ხელი შეუწყო დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებისა და ადამიანის უფლებათა სწავლების (EDC/HRE) ინტეგრაციასა და შემდგომ განვითარებას. შედეგად, ამაღლდა ცნობიერება დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებისა და ადამიანის უფლებათა სწავლების (EDC/HRE) ძირითადი პრინციპების შესახებ და მოხდა დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებისა და ადამიანის უფლებათა სწავლების შესახებ ევროპის საბჭოს ქარტიის პრაქტიკულ განხორციელების ხელშეწყობა. პროექტი თითოეულ ქვეყანაში კარგი პრაქტიკის გავრცელებისა და რეგიონულ დონეზე ევროპული სტანდარტების ამაღლების კატალიზატორი გახდა.

შედეგები ეროვნულ დონეზე მოიცავს პოზიტიურ განვითარებას, მაგალითად, დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლებასთან დაკავშირებული შესაძლებლობების განვითარების პროგრამებს განათლების სფეროს სპეციალისტებისათვის; ეროვნულ დონეზე ტრენერთა კონტიგენტის შექმნას, რომლებსაც შეეძლებათ საკუთარი ცოდნა გაუზიარონ კოლეგებს, დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლების პრინციპების ინტეგრაციას კარგ სასწავლო გეგმებსა და სწავლების პრაქტიკაში; დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლებასთან

² [სამოქალაქო ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში პირველი ნაწილი: კანონმდებლობა და პოლიტიკა](#)

[სამოქალაქო ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში მეორე ნაწილი: პრაქტიკა და განხორციელება](#)

[სამოქალაქო ჩართულობის სტრატეგიული განვითარების ღონისძიებები გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში](#)

დაკავშირებული პუბლიკაციების თარგმნასა და დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლების პრინციპების შესახებ ცნობიერების ამაღლებას; დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლების შესახებ გლოსარიუმის შექმნას, რომელშიც შესული იქნება 230 საკვანძო ტერმინი და მათ თარგმნას შესაბამის ენებზე.

ყველა ქვეყანაში აღინიშნა მნიშვნელოვანი ზეგავლენა პოლიტიკის დონეზე, განსაკუთრებით, სასწავლო პროგრამების განხილვაში. ყველა ქვეყანაში აღინიშნა მნიშვნელოვანი ზეგავლენა საგანმანათლებლო პოლიტიკის დონეზე. სომხეთში შემუშავებულ იქნა მასწავლებლების სახელმძღვანელო ინსტრუქცია დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებათა სწავლების პრინციპების სასწავლო პროგრამებში უკეთესი ინტეგრაციის მიზნით. აზერბაიჯანში შემუშავდა ახალი ტრენინგის პროგრამა სკოლის დირექტორთათვის, რომელიც ორიენტირებულია ევროპის კავშირის დემოკრატიული კულტურის კომპეტენციების ჩარჩოზე (CDC ჩარჩო). ბელარუსში ძირითადი ყურადღება დაეთმო კომპეტენციებზე დაფუძნებულ მიდგომას განათლებაში და სკოლის გადასინჯულ სასწავლო გეგმებში დაინერგა ევროპის საბჭოს დემოკრატიული კულტურის კომპეტენციების ჩარჩო. საქართველოს უნივერსიტეტებში შემუშავდა ან გადაიხედა 15 ახალი კურსი, მათ შორის დემოკრატიული მოქალაქეობის/ადამიანის უფლებების სწავლების დებულებები. მოლდოვას რესპუბლიკაში, ექსპერტებმა კონსულტაცია გაუწიეს განათლების მინისტრს სკოლის ახლად შემუშავებულ სასწავლო გეგმებში ადამიანთა უფლებების შესახებ სწავლების ინტეგრაციასთან დაკავშირებით. მომზადდა სასწავლო პაკეტი, რომელიც მოიცავს კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ტრენინგების 30 სილაბუსს. უკრაინის განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოთხოვნით, უკრაინაში შემუშავებული იქნა „სტრატეგია დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებისა და ადამიანის უფლებათა სწავლების თემატურ სასწავლო პროგრამებში ინტეგრაციისა და ახალი უკრაინული სკოლის სტანდარტების შესახებ“ და განხორციელდა საშუალო განათლების სტანდარტების შემუშავების ხელშეწყობა.

პროექტის უმთავრესი გავლენა მიღწეულ იქნა განათლების სფეროს სპეციალისტთა შესაძლებლობების ზრდის მეშვეობით. ევროპის საბჭოს ექსპერტებმა შეიმუშავეს კასკადური ტრენინგების ექვსი მოდელი, რომლის მიზანსაც ეროვნული პრიორიტეტების სისტემური განხორციელების მხარდაჭერა წარმოადგენდა. პროექტის განხორციელების დროს განათლების სფეროს 260 სპეციალისტს (უშუალო მონაწილეს) ჩაუტარდა ტრენინგი ექვს ქვეყანაში. ტრენინგის ყველა მონაწილე განათლების სფეროს სპეციალისტი იყო, რომლებსაც მუდმივი და უშუალო კონტაქტი ჰქონდათ მასწავლებლებთან მასწავლებელთა მომზადების ან კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ტრენინგების სისტემების მეშვეობით. ამან უზრუნველყო ინოვაციების ფართოდ გავრცელება, პროექტის შედეგების მდგრადობა და დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებისა და ადამიანის უფლებების სწავლების ბუნებრივი ინტეგრაცია საგანმანათლებლო სისტემაში. შეფასებების მიხედვით, სულ მცირე, 8500-მა ადამიანმა მიიღო მონაწილეობა კასკადურ ტრენინგებში, საპილოტე სესიებსა და ცნობიერების ასამაღლებელ ღონისძიებებში.

ამ პროექტის დასრულების შემდეგ მუშაობა გრძელდება, რომელიც უნდა განხორციელდეს ეროვნულ დონეზე სახელისუფლებო ორგანოების მიერ. პროექტის ერთ-ერთ თანმდევ შედეგს წარმოადგენს მოლდოვას რესპუბლიკის განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოთხოვნა, ევროპის საბჭოს ექსპერტები დაეხმარონ სასწავლო გეგმების რეფორმაში დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის სწავლებისა და ადამიანის უფლებების სწავლების სფეროში და ასევე, მოლაპარაკებები შემდგომი პროექტის შესახებ.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

პენიტენციური რეფორმების მხარდაჭერა: სადამსჯელო და სარეაბილიტაციო მიდგომები

ამ რეგიონული პროექტის ფარგლებში სომხეთს, საქართველოს, მოლდოვას რესპუბლიკასა და უკრაინას მიეცათ სტრატეგიული რეკომენდაციები პოლიტიკის განხორციელების შესახებ, რომელიც გადატვირთული ციხეების განტვირთვის ისახავს მიზნად. ღონისძიებები, რომლებიც ერთ ქვეყანაში ეფექტური აღმოჩნდა, შესაძლებელია მაგალითი აღმოჩნდეს სხვა ქვეყნებისთვის. პროექტის განხორციელების შედეგად გაღრმავდა რეგიონული თანამშრომლობა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ოთხი მონაწილე ქვეყნის მაღალი რანგის თანამდებობის პირთა და პრაქტიკოსთა შორის გამოცდილებების გაზიარების პლატფორმის შექმნით, რომელიც შეეხებოდა გადატვირთული ციხეების პრობლემის ყველაზე ეფექტური გადაწყვეტის გზებს. ფაქტი, რომ ზოგიერთმა ქვეყანამ უკვე აღიარა და გარკვეულწილად გადაჭრა კიდევ გადატვირთული ციხეების პრობლემა, გაზარდა რეგიონული თანამშრომლობისა და გამოცდილებების გაზიარების სურვილი იმ ქვეყნებში, სადაც გადატვირთული ციხეების პრობლემას ჯერ კიდევ არ ეთმობა ჯეროვანი ყურადღება. გამოცდილებათა საერთაშორისო და ეროვნულ დონეზე გაზიარების შედეგად, მომზადდა ანგარიშები, რომლებიც მოიცავდა კონკრეტული ქვეყნებისთვის განკუთვნილ წინადადებებს გადატვირთული ციხეების პრობლემის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით. პროექტი ხორციელდებოდა 2015 წლის აგვისტოდან 2016 წლის ივნისამდე.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

სისხლისსამართლებრივი მართლმსაჯულების რეაგირება ციხეებში ნარკომანიასთან ბრძოლის წინააღმდეგ

[პომპიდუს ჯგუფის, იგივე ნარკოტიკების ბოროტად გამოყენებისა და უკანონო ნარკორეალიზაციის წინააღმდეგ ბრძოლასთან დაკავშირებული თანამშრომლობის ჯგუფის](#) პროექტის ფარგლებში დამყარდა რეგიონული თანამშრომლობა, რომელიც მიზნად ისახავდა სომხეთში, საქართველოში, მოლდოვას რესპუბლიკასა და უკრაინაში ციხეების გადატვირთვის, დაპატიმრების ალტერნატივასა და ნარკოტიკების მომხმარებელთა რეაბილიტაციის შესახებ საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარებას. პროექტის განხორციელებამ საქართველოს პოლიტიკის განმსაზღვრელებს ხელი შეუწყო შეემუშავებინათ ევროპული სტანდარტების შესაბამისი ეროვნული პოლიტიკა ციხეების გადატვირთვისა და ალტერნატიული სასჯელების შესახებ. უკრაინაში პროექტმა ციხეების ადმინისტრაციებს დახმარება გაუწია თერაპიული ინსტრუმენტების გაუმჯობესებაში, როგორცაა, მაგალითად, საოჯახო თერაპია და რისკების შეფასების მეთოდოლოგია არასრულწლოვანთა სასჯელაღსრულების ორ დაწესებულებაში. სომხეთში, საერთაშორისო ექსპერტების გამოცდილების გაზიარების შედეგად გაუმჯობესდა ზიანის შემცირებასთან დაკავშირებული მომსახურება და ციხეებში ნარკოტიკების მოხმარებისა და აივ ინფექციის პრევენციის პროგრამები. გარდა ამისა, პროექტის განხორციელების შედეგად, მოლდოვას რესპუბლიკის ციხეებში გაუმჯობესდა ნარკოლოგიური დახმარებისა და სარეაბილიტაციო სერვისების ეფექტურობა და დივერსიფიკაცია. ციხის თანამშრომლებსა და სოციალური მუშაკებს ჩაუტარდათ ტრენინგები სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში თერაპიული ცენტრის შექმნისა და მართვის შესახებ. აღნიშნული ტრენინგების ჩატარების შემდეგ, მოლდოვას რესპუბლიკის ერთ-ერთ სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში განახლდა სასჯელაღსრულების დაწესებულების სამედიცინო პუნქტი, რომელშიც ამჟამად პირველი თერაპიული ცენტრია განთავსებული.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

კორუფციისა და ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლა და კარგი მმართველობის ხელშეწყობა

მოცემული პროექტის განხორციელება, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს დაეხმარა კორუფციისა და ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლის ინსტიტუციონალური შესაძლებლობების გაძლიერებაში. პროექტის ფარგლებში უზრუნველყოფილ იქნა აღმოსავლეთ პარტნიორობის (EaP) ექვსივე ქვეყანას შორის კარგი პრაქტიკის გაზიარება და ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის გაძლიერება. იგი აერთიანებს რეგიონული და საპილოტე ქვეყნების საქმიანობას, რომლებიც პარტნიორობა კარგი მმართველობისთვის ფარგლებში კონკრეტულ ქვეყნებში განხორციელებული პროექტების დამხმარე საშუალებებს წარმოადგენს. რეგიონულ დონეზე ევროპის საბჭოს მიერ განხორციელებულმა ტექნიკურმა მხარდაჭერამ უზრუნველყო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ეროვნული ხელისუფლებები საკანონმდებლო და პრაქტიკული სახელმძღვანელო მითითებებით, რომლებიც მოიცავდა ინტერესთა კონფლიქტის, ინფორმაციის მიწოდებელი პირის დაცვის, კეთილსინდისიერების შემოწმების, იურიდიული პირების პასუხისმგებლობის, ლობირებისა და კორუფციის ფაქტების გამოვლენის სფეროებს. კორუფციის რისკების შეფასების შედეგად ჯანდაცვის (ექვსიდან ხუთ ქვეყანაში) და სახელმწიფო შესყიდვების სექტორებში (ექვსიდან ოთხ ქვეყანაში) გამოვლინდა რისკები ეროვნულ დონეზე, მომავალი პოლიტიკური, მარეგულირებელი და ორგანიზაციული რეფორმების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით.

სისხლისსამართლებრივი მართლმსაჯულების სექტორისა და სამართალდამცველი ორგანოების თანამშრომლებმა პროფესიული კვალიფიკაცია აიმაღლეს ფინანსური გამოძიების ჩატარების, ფულის გათეთრების, ტერორიზმის დაფინანსებისა და სხვა ეკონომიკური დანაშაულების შესახებ ცოდნის მიღების, ინფორმაციის მიმწოდებელი პირების დაცვის, სპეციალური საგამოძიებო ტექნიკის გამოყენების და არაოფიციალური და ოფიციალური სამართლებრივი ურთიერთდახმარების მოთხოვნისა და მათზე რეაგირების მიზნით. კონკრეტული ქვეყნების შესახებ ექსპერტთა დასკვნებმა და დახმარებამ საფუძველი დაუდო მიმდინარე ეროვნული რეფორმების პროცესებს შემდეგი პროექტების შემუშავების მეშვეობით: საჯარო მოხელეთა ანტიკორუფციული ტრენინგ კურსი (სომხეთი), საჯარო სამსახურის რისკების მართვის სისტემის გაძლიერება (აზერბაიჯანი), სამთავრობო ანტიკორუფციული სტრატეგიის საზოგადოებასთან ურთიერთობების კამპანია (საქართველო), და იურიდიული დახმარების გაწევა ინტეგრაციასთან, ინტერესთა კონფლიქტთან, ფულის გათეთრებასთან და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლასთან, კორუფციული სამართალდარღვევების სანქციების რეჟიმთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ევროპის საბჭოსა და საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოება (მოლდოვა).

2018 წელს, ტექნიკური დახმარება ორიენტირებულია სხვადასხვა მექანიზმებისა და მათი ეფექტურობის გაუმჯობესებაზე ისეთი საკითხების გადაჭრასთან დაკავშირებით, როგორცაა, უკანონო გამდიდრებასთან ბრძოლა, საერთაშორისო სტანდარტების შესახებ ცნობიერების ამაღლება, ბენეფიციარი მესაკუთრეობის გამჭვირვალობასთან დაკავშირებული შედარებითი პრაქტიკა და შესაძლო პოლიტიკური გადაწყვეტილება, სპეციალიზირებული ანტიკორუფციული ორგანოების მუშაობის ეფექტურობის გაძლიერების შესახებ რეკომენდაციების გაწევა, ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლისა და ტერორიზმის დაფინანსების მკონტროლებელი ორგანოების მიერ ეფექტური ზედამხედველობის შესაძლებლობების გაუმჯობესება.

კიბერდანაშაული: პროექტები რეგიონული/საერთაშორისო და საჯარო/კერძო თანამშრომლობის შესახებ

საერთაშორისო თანამშრომლობის ფარგლებში, ევროპის საბჭო სამართლებრივ ურთიერთდახმარებაზე პასუხისმგებელი ორგანოებისა და სადღეღამისო საკონტაქტო ცენტრების თანამშრომლებს საერთაშორისო და რეგიონული თანამშრომლობისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების განვითარებაში დაეხმარა. პროექტის გუნდმა ტრენინგები ჩაუტარა როგორც იურიდიული ურთიერთდახმარების, ასევე სადღეღამისო საკონტაქტო ცენტრების თანამშრომლებს აღმოსავლეთ პარტნიორობის ყველა ქვეყანაში, სადაც ძირითადი ყურადღება გამახვილებული იყო პრაქტიკული თანამშრომლობის ინსტრუმენტებსა და ტიპობრივ დოკუმენტებზე. პროექტმა ასევე დახმარება გაუწია სახელმწიფოებს კონკრეტული ქვეყნებისთვის განკუთვნილი რეკომენდაციების შესაბამისობის უზრუნველყოფაში და განაგრძო საერთაშორისო თანამშრომლობის ონლაინ რესურსების შემდგომი გაუმჯობესება. ამან ხელი შეუწყო სამიზნე ქვეყნებს შორის ინფორმაციის მიმოცვლის გაუმჯობესებას კიბერდანაშაულისა და ელექტრონული მტკიცებულებების შესახებ და გაზარდა კომუნიკაციის ეფექტიანობა მომსახურების მულტინაციონალურ მიმწოდებლებთან.

კიბერდანაშაულის შესახებ ევროპის საბჭოს კონვენციის შესაბამისად საჯარო/კერძო თანამშრომლობის გაღრმავების მიზნით, ევროპის საბჭომ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნები ჩართო ეროვნულ და რეგიონულ დიალოგში სამართალდამცავებსა და ინტერნეტ-პროვაიდერებს (მათ შორის მულტინაციონალური კომპანიები) შორის, რაც მიზნად ასახავდა სისხლისსამართლებრივი გამოძიების დროს მონაცემთა ბაზებსა და მტკიცებულებებზე წვდომის გამარტივებას. აღნიშნული პროცესის მხარდაჭერის მიზნით, ჩატარდა სხვადასხვა რეგიონული და საერთაშორისო კვლევები საჯარო და კერძო სექტორებს შორის თანამშრომლობასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა საკითხებზე, მათ შორის განგრძობადი რეგიონული კვლევა კიბერდანაშაულის სტრატეგიებისა და საფრთხეების შესახებ, კიბერდანაშაულთან ბრძოლის სტრატეგიებისა და მასთან დაკავშირებულ საფრთხეების, ასევე გამოყოფილი ონლაინ რესურსების ტექნიკური მომსახურების შესახებ, სადაც განსაკუთრებული ყურადღება აღნიშნულ საკითხს ეთმობა. შედეგად, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვსი ქვეყნიდან ხუთ ქვეყანაში ხორციელდება სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის გადასინჯვა, ხოლო ორი ქვეყანა განიხილავს არსებული თანამშრომლობის შესახებ ახალი შეთანხმებების გაფორმების ან არსებულის გაფართოების შესაძლებლობას. რეგიონში რეალურ დროში ტექნიკური დახმარების საშუალებით, პროექტის მონაწილეებმა უწყებათაშორისი თანამშრომლობისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები შეიძინეს კომპიუტერული ინციდენტების აღმოსაფხვრელად, კიბერდანაშაულის გამოსაძიებლად და ერთობლივი ფინანსური მონიტორინგის მონაცემების მიმოცვლის განსახორციელებლად.

- ▶ [აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში კიბერდანაშაულის შესახებ საინფორმაციო ბიულეტენის Ii-ის ბმული: რეგიონული და საერთაშორისო თანამშრომლობა](#)

ონლაინ სივრცეში ადამიანის უფლებების დაცვის გაძლიერება

აღნიშნული პროექტი წარმოადგენდა პირველი თანამშრომლობის პროექტს ინტერნეტის რეგულირების სფეროში. რეგიონულ და გლობალურ დებატებში აქტიურად იყვნენ ჩართული აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების დაინტერესებული წარმომადგენლები. რეგიონული მასშტაბის ღონისძიებებმა

ასევე გააძლიერა და ხელი შეუწყო ბენეფიციარ ქვეყნებში სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის დიალოგის პლატფორმების შექმნას და ინტერნეტის რეგულირებისა და ადამიანის უფლებების საკითხების ეროვნული პოლიტიკის განმსაზღვრელების დღის წესრიგში შეტანას. პროექტმა ევროპის საბჭოს საშუალება მისცა გაეფართოებინა მოქმედების არეალი, პროცესში აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებიდან მეტი დაინტერესებული მხარე ჩაერთო და შეექმნა გამოცდილების გაცვლის რეგიონული პლატფორმა.

- ▶ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვსი ქვეყნის წარმომადგენელი ჩაერთო ინტერნეტ რეგულირებასთან დაკავშირებით გამართულ დიალოგსა და პოლიტიკის განხილვაში რეგიონულ და გლობალურ დონეზე;
- ▶ საქართველოში, მოლდოვას რესპუბლიკასა და უკრაინაში დაიწყო დიალოგი მრავალი დაინტერესებული პირის მონაწილეობით;
- ▶ მოლდოვას რესპუბლიკასა და საქართველოში გაიზარდა ინტერნეტ პროვაიდერების ცოდნა და დაინტერესება ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებების სახელმძღვანელო პრინციპების მიმართ.
- ▶ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში სახელმწიფო და არასახელმწიფო სუბიექტებმა ცოდნა გაიღრმავეს ონლაინ გამოხატვის თავისუფლებასთან, ონლაინ კონფიდენციალურობასთან და ა.შ. დაკავშირებული ევროპული სტანდარტების შესახებ, მიზნობრივი ღონისძიებების, რეგიონული გაცვლა-გამოცვლის და სარეკლამო მასალების მეშვეობით.
- ▶ ევროპის საბჭოს სტანდარტების თარგმნისა და გავრცელების მეშვეობით აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში გაიზარდა საზოგადოებრივი ცნობიერება ინტერნეტში ადამიანის უფლებების დარღვევის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის შესახებ;
- ▶ ექსპერტებმა რეკომენდაციები გაუწიეს საქართველოსა და მოლდოვას რესპუბლიკის ხელისუფლების წარმომადგენლებს ეროვნული პოლიტიკისა და კანონმდებლობის სრულყოფის შესახებ ინტერნეტსა და ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებული ევროპის საბჭოს სტანდარტებთან შესაბამისობაში.

ეროვნული მონაცემთა დაცვის სისტემების შემუშავება და გაძლიერება

პროექტის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნა რესურსები აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების საჭიროებებსა და მოთხოვნებზე ყურადღების უფრო მეტად გამახვილებისთვის წარსული გამოცდილების გათვალისწინებით. აღმოსავლეთ პარტნიორობის ზოგიერთი ქვეყნის მიერ მიღწეული პროგრესი, რომლებსაც უფრო თანამედროვე დაცვის სისტემები გააჩნიათ (მაგალითად, უკრაინა და საქართველო), გამოყენებულ იქნა როგორც მოდელი და საუკეთესო პრაქტიკა, რომლის ათვისებაც შესაძლებელია აღმოსავლეთ პარტნიორობის სხვა ქვეყნების მიერ. აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვს ქვეყანას შორის მოხდა გამოცდილების ნაყოფიერი გაზიარება, რამაც ხელი შეუწყო ქვეყნებს შორის დაახლოებასა და თანამშრომლობის გაღრმავებას.

- ▶ გაიზარდა საქართველოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატის შესაძლებლობები. პროექტის ფარგლებში მომზადებული ექსპერტების დასკვნის საფუძველზე, განხორციელდა მონაცემთა დაცვის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის გადახედვა ევროპის საბჭოს სტანდარტებთან შესაბამისობაში;
- ▶ გაიზარდა მოლდოვას მონაცემთა დაცვის სააგენტოს შესაძლებლობები. პროექტის ფარგლებში მომზადებული ექსპერტების დასკვნის საფუძველზე, მომზადდა მოლდოვას კანონპროექტი მონაცემთა დაცვის შესახებ;

- ▶ პროექტის ფარგლებში განხორციელდა რეკომენდაციების შემუშავება, რომელთა გათვალისწინებითაც შემუშავებულ იქნა სომხეთის კანონმდებლობა და სომხეთის მონაცემთა დაცვის ეროვნული სააგენტოს სტრატეგიული განვითარების პროექტი 2017-2021 წლებისთვის;
- ▶ შემუშავებულ იქნა და გავრცელდა ტრენინგის სახელმძღვანელო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში მონაცემთა დაცვაზე პასუხისმგებელი პირებისათვის;
- ▶ შემუშავებულ იქნა და გავრცელდა მედიაში კონფიდენციალურობის დაცვის სახელმძღვანელო პრინციპები;
- ▶ პროექტის ფარგლებში ბელარუსის ხელისუფლებამ შეიმუშავა ეროვნული კანონმდებლობის კონცეფცია მონაცემთა დაცვისა და მონაცემთა დაცვის ორგანოს შექმნის შესახებ. ევროპის საბჭოს ექსპერტთა მხარდაჭერის საფუძველზე ბელარუსის ხელისუფლება შეიმუშავებს ეროვნული კანონმდებლობას.

პროფესიონალური და პასუხისმგებლობის მქონე ჟურნალისტიკის პოპულარიზაცია თვითმარეგულირებელი ორგანოების რეგიონული ქსელის მეშვეობით

ამ რეგიონული პროექტის განხორციელების მიზანს წარმოადგენდა თვითრეგულირების შემდგომი გაძლიერება, ჟურნალისტური ეთიკისა და პროფესიული სტანდარტების განვითარება და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვს ქვეყანაში პრესის საკითხების საბჭოების (თვითმარეგულირებელი ორგანოების) გამოცდილების გაზიარება რეგიონულ დონეზე.

- ▶ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების თვითრეგულირების ორგანოების ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება წელიწადში ორჯერ თვითრეგულირების ორგანოების ქსელის წევრების შეხვედრების ორგანიზების უზრუნველყოფით;
- ▶ რეგიონულ დონეზე გამოცდილების გაზიარებამ ხელი შეუწყო ქსელის წევრებს გაეღრმავებინათ ცოდნა ევროპის თვითრეგულირებად სექტორში უახლესი მიღწევების და ევროპის საბჭოს სტანდარტებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ;
- ▶ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქსელის თვითრეგულირების ორგანოების წევრების პოტენციალის გაძლიერება ტრანსსასაზღვრო საკონსულტაციო ორგანოს/კომისიის შექმნით, რომლის კომპეტენციაშიც შედის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების საზოგადოების წევრების ტრანსსასაზღვრო საჩივრების განხილვა ჟურნალისტების არაეთიკური ქცევის შესახებ.

▶ [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

საარჩევნო კანონმდებლობისა და პრაქტიკის რეფორმა და რეგიონული თანამშრომლობის განვითარება საარჩევნო საკითხებზე

ორმხრივი მხარდაჭერისა და რეგიონული თანამშრომლობის დახმარებით გაძლიერდა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების ცენტრალური საარჩევნო კომისიების (ცესკო) შესაძლებლობა ორგანიზება გაუწიონ სამართლიანი და სანდო არჩევნების ჩატარებას.

- ▶ გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფა საარჩევნო პროცესებზე, წარმოადგენდა საკითხს, რომელიც 2015 წელს იქნა შესწავლილი. თბილისში ჩატარებულმა მრავალმხრივმა კონფერენციამ გენდერული თანასწორობის საკითხებზე, ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას შესაძლებლობა მისცა განესაზღვრა არჩევნებში ქალის ეფექტურ მონაწილეობასთან დაკავშირებული გამოწვევები და მათი შესაძლო გადაჭრის გზები. რეგიონულ დონეზე გამოცდილებების გაზიარება საფუძვლად დაედო ახალ საარჩევნო კანონმდებლობას. სომხეთის 2016 წლის საარჩევნო კოდექსი წარმოადგენს მაგალითს, თუ როგორ იქნა გათვალისწინებული გენდერის საკითხი ახალ კანონმდებლობაში, რამაც გამოიწვია არჩევნებში ქალთა მონაწილეობის პირობების გაუმჯობესება. ასევე, რეგიონულ დონისძიებას მოჰყვა საქართველოს გენდერული თანასწორობის კომისიის ხუთწლიანი სამოქმედო გეგმის შემუშავება, რაც არჩევნებში ქალთა უფრო ეფექტური ჩართულობის გზამკვლევს წარმოადგენს.
- ▶ სომხეთის, აზერბაიჯანის, საქართველოს, მოლდოვას რესპუბლიკისა და უკრაინის ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიებმა ცოდნა გაიღრმავეს მედიისა და არჩევნების სფეროებში შეხედულებების გაზიარების გზით ფორუმზე, რომელიც აერთიანებს პარლამენტარებს, ცენტრალური საარჩევნო კომისიებისა და სამოქალაქო საზოგადოების წევრებს.
- ▶ რეგიონულ დონეზე აზრთა გაზიარებამ ელექტრონული კენჭისყრის შესახებ არაპირდაპირი გავლენა იქონია სპეციალური მთავრობათშორისი კომიტეტის მუშაობაზე, რომელმაც შეიმუშავა ელექტრონული კენჭისყრის სტანდარტების შესახებ ახალი რეკომენდაცია [CM/Rec \(2017\)75](#), აღნიშნული რეკომენდაცია ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტმა მიიღო 2017 წელს. სომხეთის, აზერბაიჯანის, საქართველოსა და მოლდოვას რესპუბლიკის ცენტრალური საარჩევნო კომისიები მონაწილეობდნენ ზემოხსენებული სპეციალური კომიტეტის მუშაობაში, რითაც საკუთარი წვლილი შეიტანეს ევროპის ევროპული ელექტრონული კენჭისყრის სტანდარტების შემუშავებაში.
- ▶ რეგიონული განხილვამ არჩევნების დროს ადმინისტრაციული რესურსების სათანადოდ მართვის შესახებ ხელი შეუწყო საარჩევნო სადამკვირვებლო მისიების მიერ გამოვლენილი დარღვევების კონკრეტული მაგალითების გაზიარებას. 2017 წელს ლონდონში გამართული რეგიონული კონფერენცია წარმოადგენდა გრძელვადიანი სქემის ნაწილს, რომელიც მიზნად ისახავდა საარჩევნო პროცესების დროს ადმინისტრაციული რესურსების არამიზნობრივი გამოყენების პრევენციისა და მასზე რეაგირების შესახებ სახელმძღვანელო პრინციპებით დადგენილი სტანდარტების გავრცელებას. ზეგავლენის შეფასება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ ქვეყნების მომდევნო საარჩევნო პროცესების ჭრილში.
- ▶ გაუმჯობესდა წვდომა საარჩევნო კანონმდებლობაზე, რამაც უზრუნველყო ინფორმაციის ოპერატიული მიმოცვლა ცენტრალურ საარჩევნო კომისიებსა და ისეთ დაინტერესებულ მხარეებს შორის, როგორებიც არიან დამკვირვებლები არჩევნებზე. განახლდა VOTA-ს მონაცემთა ბაზები და დასრულდა ეროვნული კანონმდებლობისა და სამართლებრივი დასკვნების ინდექსაცია, რითაც საარჩევნო დოკუმენტაციაზე წვდომა გამარტივდა. მონაცემთა ბაზები სრულყოფილად 2018 წელს ამუშავდება.

ადგილობრივი დამკვირვებლების ტრენინგმა და ინგლისურ, უკრაინულ, მოლდოვურ, ქართულ ენებზე ნათარგმნა ორმა სახელმძღვანელომ - "საერთაშორისო არჩევნების სტანდარტების გამოყენება" და

"ანგარიშგება არჩევნების შესახებ", რომლებიც შემუშავებული იქნა და ფართოდ გავრცელდა 1000-ზე მეტ ადგილობრივ დამკვირვებელს შორის, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში ხელი შეუწყო ევროპული სტანდარტების შესაბამისად არჩევნების დაკვირვებას. აღნიშნულმა ხელი შეუწყო ადგილობრივი დამკვირვებლების პროფესიონალიზმის ზრდას. გარდა ამისა, ევროპის საბჭოს სახელმძღვანელოებზე დაფუძნებული ელექტრონული სწავლების კურსი გამოიყენება არა მხოლოდ დამკვირვებლების მიერ, არამედ ასევე არჩევნებზე მომუშავე სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მიერ.

გამოქვეყნდა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების არჩევნებში ჩართულ 1700 დაინტერესებულ მხარეს შორის გავრცელდა „რეგიონული კვლევა პოლიტიკაში ქალთა წარმომადგენლობის შესახებ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში“. კვლევის შედეგები გამოიყენება, როგორც პროექტების შემუშავების საფუძველი, რომლებიც მიმართულია პოლიტიკაში ქალთა მონაწილეობის გაზრდისაკენ, იგი ასევე გამოიყენება, როგორც საწყისი მონაცემები საჯარო განხილვების გამართვისას, რომელიც განსაზღვრავს ქალის პოლიტიკური გაძლიერებისა და ჩართულობის ძირითად ბარიერებს, და ასევე სწავლობს კარგ პრაქტიკასა და მაგალითებს. კვლევა ხელმისაწვდომია [სომხურ](#), [აზერბაიჯანულ](#), [ინგლისურ](#), [ქართულ](#), [რუმინულ](#) და [უკრაინულ ენებზე](#).

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

ადგილობრივი თვითმმართველობის ინსტიტუციური ჩარჩოს გაძლიერება

ამ პროექტის განხორციელებამ ხელი შეუწყო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობის გამჭვირვალობის, ეფექტიანობისა და ინკლუზიურობის ამაღლებას [ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების ევროპული ქარტიის](#) პრინციპების შესაბამისად. მაღალი ეთიკური სტანდარტების პოპულარიზაციის მიზნით სომხეთის, აზერბაიჯანის, საქართველოს, მოლდოვას რესპუბლიკისა და უკრაინის მერმებმა ერთმანეთს გაუზიარეს მოქალაქეზე ორიენტირებული პოლიტიკის გატარებისათვის საჭირო პრაქტიკული ინსტრუმენტები და მეთოდები. აღნიშნული ქვეყნებიდან თორმეტმა მუნიციპალიტეტმა მიიღო მხარდაჭერა ეთიკური და გამჭვირვალე მმართველობასთან დაკავშირებული ადგილობრივი ინიციატივების განხორციელებაში, რამაც ადგილობრივი დემოკრატიისა და საზოგადოებრივი მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება განაპირობა.

[სახელმძღვანელო გამჭვირვალობის და მოქალაქეთა მონაწილეობის შესახებ](#), რომელიც გამოიცა ოთხი კონკრეტული ქვეყნის - სომხეთის, საქართველოს, მოლდოვას რესპუბლიკისა და უკრაინის შესახებ ინფორმაციაზე დარყდნობით, მიზნად ისახავს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მხარდაჭერას მათი ძალისხმევით უფრო თავისუფალი, ეთიკური და მოქალაქეებზე ორიენტირებული საზოგადოების შექმნაში. სახელმძღვანელოებში აღწერილია აღნიშნული ოთხი ქვეყნის ეროვნული საკანონმდებლო ჩარჩოები და წარმოადგენს კორუფციული რისკების პრევენციის და გამჭვირვალობისა და მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმების განხორციელების პრაქტიკულ სახელმძღვანელოს.

[სახელმძღვანელო ინსტრუმენტი ცვლილების მენეჯმენტის შესახებ](#) წარმოადგენს დეტალურ სახელმძღვანელოს ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის მათი საზოგადოების მოთხოვნებსა და საჭიროებებზე მორგებული პოლიტიკის შემუშავების გზით უფრო ინფორმირებული მიდგომის წარმართვის მიზნით. სახელმძღვანელო ინსტრუმენტი ხელს უწყობს ცვლილებების შეფასებას და ადგილობრივი პოლიტიკის ეფექტურობისა და ოპერატიულობის განსაზღვრას. ეს პუბლიკაცია ხელმისაწვდომია: [ინგლისურ](#), [სომხურ](#), [ქართულ](#), [რუმინულ](#) და [უკრაინულ ენებზე](#).

გარდა ამისა, შეიქმნა პროფესიული საზოგადოება - ქსელი, რომელშიც გაერთიანდნენ კარგი მმართველობისა და მოქალაქეთა ჩართულობის სფეროს ექსპერტები, ასევე ადგილობრივი და რეგიონული ხელისუფლების გაერთიანებების წარმომადგენლები. რეგულარული შეხვედრების შედეგად, ქსელი უზრუნველყოფს ადგილობრივი დემოკრატიის გამოწვევების შესახებ ინფორმაციის გაზიარების სასარგებლო პლატფორმას, განსაკუთრებით ტერიტორიული რეფორმების კონტექსტში. აღნიშნული პლატფორმა ასევე დახმარებას უწევს ადგილობრივი ხელისუფლების ეროვნულ გაერთიანებებს საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფაში საკუთარი წვლილი შეიტანონ. შედეგები მოიცავს რეგიონულ დონეზე თანამშრომლობის განვითარების მიზნით საქართველოს, მოლდოვას რესპუბლიკისა და უკრაინის ადგილობრივი და რეგიონული ხელისუფლების ეროვნულ გაერთიანებებს შორის ურთიერთგაგების მემორანდუმების ხელმოწერას.

ადგილობრივი მოსახლეობისთვის მომსახურებების გაუმჯობესების მიზნით, პროექტის ფარგლებში ასევე მოხდა მუნიციპალიტეტებს შორის თანამშრომლობის ხელშეწყობა და ადგილობრივი ფინანსური მაჩვენებლების შედარებითი ანალიზი, რაც წარმოადგენს ადგილობრივ დონეზე ქვეყნების შესაძლებლობების განვითარების პრაქტიკულ საშუალებებს. პროექტის ფარგლებში ეროვნულ დონეზე შემუშავებული იქნა კონკრეტული რეკომენდაციები ეროვნული ხელისუფლებისთვის; ხოლო მუნიციპალურ დონეზე პროექტის ფარგლებში დაფინანსდა ხუთი ადგილობრივი ინიციატივა, რაც ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტებს შორის თანამშრომლობის განვითარებას მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით წყალმომარაგების და საკანალიზაციო, ნარჩენების მართვის, გზების მოვლა-პატრონობისა და ტურიზმის სფეროებში. პროექტის ფარგლებში სომხეთის, საქართველოს და მოლდოვას რესპუბლიკის 50 მუნიციპალიტეტში განხორციელდა ადგილობრივი ადმინისტრაციის ფინანსური მართვის გაუმჯობესების ხელშეწყობა. ადგილობრივი ფინანსური მაჩვენებლების დასახვის ინოვაციური ინსტრუმენტების შემდგომი გამოყენების უზრუნველყოფის მიზნით, პროექტის ფარგლებში შემუშავებულ იქნა სპეციალური კომპიუტერული პროგრამა და პორტალი ეროვნულ ხელისუფლებებთან პარტნიორობით. მხარდაჭერის კიდევ ერთ მაგალითად შეიძლება დასახელდეს მხარდაჭერა, რომელიც გაეწია გაგაუზიას ავტონომიური ოლქის ხელისუფლებას საკანონმდებლო ინიციატივების შემუშავების პროცესის სრულყოფასა და სამართლებრივი დასკვნების მომზადებაში, პროექტის ფარგლებში ასევე უზრუნველყოფილ იქნა თანამშრომლობა ბელარუსის რეგიონულ და ადგილობრივ ხელისუფლებასთან დაგეგმვისა და ანგარიშვალდებულების საკითხებზე.

► [ბმული პროექტის საინფორმაციო ბიულეტენზე](#)

დამატებითი ინფორმაცია: <http://partnership-governance-eu.coe.int>

საკონტაქტო პირი: [ნიკოლა ჰოუსონი \(Nichola Howson\)](#), კომუნიკაციის განყოფილების სპეციალისტი, +33 388 41 22 39 2018